

Türkiye Halkı Seçimini Yaptı.

Üstün BOL, 5 Haziran 2023

<https://hertaraf.com/haber-turkiye-halki-secimini-yapti-11646>

Halk, Recep Tayyip Erdoğan'a Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetmesi için bir 5 yıllığına daha yetki verdi. Bu seçim sonucunun iddia edildiği gibi ülkede yeni bir dönemin başlangıcını simgeleyip simgelemediği tartışılabilir ama anlaşılabilir ki, halk, yalnızca yönetim yetkisi vermekle kalmadı, aynı zamanda depremzedelere ve göçmenlere yönelik ötekileştirme söylemlerine de prim vermediğini ilan etti.

Sadece bununla da kalmayıp, lise mezunu olmanın veya hasbelkader iki yıllık bile olsa bir yüksek okul bitirmenin entellik kabul edildiği, eline çok satan kitaplardan birini alıp ne kadar kültürlü olduğunu ispat etmeye çalışan, kendisi gibi düşünmeyen insanlara hakaret eden, onları küçümseyen ve aşağılayan gelişimini tamamlayamamış bir kafa yapısına da dersini vermiş oldu.

Bir yandan yurtdışı misafirlerine dayanışmasını sergileyen halk diğer yandan da iktidarın her politikasını tasvip etmediğini, ceketimi koysam kazanırım aklının çok gerilerde kaldığını gösterdi. İstanbul ve Ankara gibi seçim sonuçlarını ciddi şekilde değiştirebilecek büyük şehirlerde iktidarın oy kaybetmesi aklını başına topla uyarısının yanı sıra bir sonraki seçimde dengelerin nasıl değişebileceğine de işaret ediyordu.

Seçmen, iktidarı yetkilendirirken, aynı zamanda istişarenin, liyakatin, adaletin tesis edilmesini, hukukun yaygınlaştırılmasını talep ettiğini de bildirdi. Tarafların seçim propagandaları sırasında seçmenlere vaatlerine baktığımızda birbirini aşan söylemlerin, biz daha fazlasını getireceğiz dilinin bu mesajın anlaşıldığı anlamına geliyor. Ekonomik sorunlara ilişkin yaklaşımda ise patates soğan fiyatları önemli olsa da bu şartların düzeltilebileceği, esas olanın daha temel problemler üzerinde yoğunlaşmak olduğu açıkça ilan edildi. Seçmenin muhalefetin 15 bin lira bayram ikramiyesine itibar etmeyip Erdoğan'ın 2000 liralık bayram ikramiyesiyle yetinmesi, deprem bölgesinde bedava ev yerine, Erdoğan'ın yüzde 50 kredili evinden yana rey kullanması da bunu ispatlıyor.

Bu genel değerlendirme sonrasında Türkiye'nin ilk kez tecrübe ettiği iki türlü seçim daha sipesifik bir değerlendirmeyi hak ediyor. Bu sebeple tarafların söylemlerini ve stratejilerini ayrı ayrı ele almak gerekiyor.

BAŞKANLIK SİSTEMİ VE GÜÇLENDİRİLMİŞ PARLAMENTER SİSTEM TARTIŞMALARI

Türkiye Başkanlık Sistemi daha çok tazeyken güçlendirilmiş Parlamenter Sistem tartışmaları etrafında bir seçime girdi. Muhalefet bloğunun en büyük motivasyonu Erdoğan karşıtlığı ise ikinci motivasyon Başkanlık Sisteminin kaldırılması idi. Başkanlık Sisteminin doğru ve yanlışları başka platformlarda tartışılabilir elbette ancak; seçmen nezdinde bu stratejinin inandırıcı bulunmadığı aşikâr. Seni Cumhurbaşkanı yaparsak ben de Başbakan olacağım, icranın başında ben olacağım şeklinde gelişen ve bir mal paylaşımı kişisel menfaat devşirme şeklinde anlaşılan bu sistem değişikliği iddiası inandırıcı olmadı.

Muhalefeti bir araya getiren bu strateji seçimler yaklaştıkça fiilen de ortadan kalktı. Masaya cebren ve hile ile eklenen iki büyükşehir belediye başkanı, masanın görünmeyen ortağı HDP ile birlikte 7, çok tepki gelmezse 8 cumhurbaşkanlığı yardımcısı olacağını açıklaması sadece seçmen açısından değil, masanın altı ve üstü açısından da güçlendirilmiş parlamenter sistemden vazgeçildiğinin ilanı anlamına geliyordu.

Muhalefeti bir araya getiren motivasyon ortadan kalktıktan sonra, 28 Mayıs itibariyle masa da dağıldı. Ancak ilginç bir şekilde seçimin hemen ardından iktidar partisinden yetkili isimler başkanlık sisteminin özünü teşkil eden yüzde 50 şartının yeniden değerlendirilebileceğini açıkladı. Bu açıklama seçim kalabalığında çok konuşulmadı ama ilerleyen zamanlarda sistem içinde olabilecek değişikliklere işaret etmesi açısından önemli bir işaret fişeği olarak duruyor.

MUHALEFET AÇISINDAN STRATEJİK HATALAR

Sistem tartışması etrafından geliştirilen strateji muhalefet bloğu açısından yanlış bir yaklaşımdı. Referandum ile kabul edilmiş bir sistemi, cumhurbaşkanlığı seçiminin temel taşı haline dönüştürmek, cumhurbaşkanlığı seçimini sistem referandumuna dönüştürmek muhalefetin en büyük eksiklerinden biriydi. Seçim kazanıldıktan sonra gündeme getirilecek bir sistem değişikliği seçmen nezdinde daha makul karşılanabilirdi. Seçmenin birincil önceliği hiçbir zaman sistemin değişmesi olmamıştı. Muhalefet seçmenin bu tavrını doğru okuyamadı ve kendi doğrularının seçmen tarafından kabul edilmesini bekledi.

Meral Akşener'in ısrarla üzerinde durduğu seninle kazanamayız anlayışı bir gerçeklikten çok, güç dengelerini kendi lehine kullanma çabasıydı. Kılıçdaroğlu ana muhalefet partisinin lideri olarak elbette Cumhurbaşkanlığı adaylığını en fazla hakeden

liderdi. Akşener'in kendine daha geniş bir alan açabilmek için Kılıçdaroğlu'na karşı çıkması, iki belediye başkanını özellikle öne sürmesi sürecin en kırılgan noktalarından biriydi. Doğru bir stratejiyle Kılıçdaroğlu kolaylıkla seçimi kazanabilirdi. Akşener'in masadan kalkmasının hangi saiklerle gerçekleştiği, kimlerin masadan kalkması için Akşener'i ikna ettiği ve devamında hangi başka yapıların yeniden masaya oturttuğu hala açıklanabilmiş değil! Yaşar Okuyan'ın Kemal Kılıçdaroğlu ile görüşmesi ve Kemal beye bilgi ve belge verdiğine dair açıklamalar da beklenen özen ve önemle değerlendirilmedi. Seçim sonrasında Akşener'in haklı çıktığı, sonuçları öngördüğü şeklindeki değerlendirmeler gerçeklikten uzak olduğu gibi romantik değerlendirmeler. Seçim sonuçlarına doğrudan etki eden en önemli etken Akşener'in kendine alan sağlamayı esas alan çıkarıcı politikalarıdır.

Belediye başkanlarının, cumhurbaşkanı yardımcısı seçimi yapılmadığı halde kendilerine ihdas edileceği öngörülen bir makam için araziye sürülmeleri, olmayan bir başkan yardımcılığı seçimi için kendi menfaatleri adına çalışıyorlar izlenimi sokakta beklenen karşılığı görmedi. Üstelik seçim propaganda sürecinde yaklaşık bir ay şehirlerinden ve asli görevlerinden uzak durmaları, bu sürede şehrin yaşadığı sel, taşkın, otobüs, metro arızaları gibi insanların hayatlarına doğrudan temas eden sorunlarda görevlerinin başında bulunmamaları sürekli negatif puan getirdi. Her iki başkanın da fanatik taraftarları dışında ortalama seçmen arasında başarılı bulunmaması, çukur yollar, şehrin bakımsızlığı, taşkınlara önlem alınamaması, metro ve otobüs arızalarının şehri kilitlemesi gibi sorunlar karşısında şehri yönetemeyen bu isimlerin ülkeyi nasıl yöneteceği tartışmaları, bu iki ismin getirisinden çok götürüsü olduğu gerçeğini ortaya çıkardı.

Belediye Başkanları ile ilgili ortaya çıkan bir başka problem ise hem başkan yardımcıları olacakları hem de belediye başkanlıklarına devam edeceklerinin açıklanmasıydı. Hukuki bir zaruret bulunmamasına rağmen milletvekili adayları olan bakanların etik açıdan bakanlık görevlerinden nasıl istifa etmeleri gerekiyorsa, cumhurbaşkanlığına aday olduğunu söyleyen belediye başkanlarının da istifa etmesi gerekiyordu. Bakanların istifa etmesini isteyen ittifak bileşenlerinin belediye başkanlarının istifa etmesine gerek olmadığı şeklindeki ikircikli açıklamaları ittifakın güvenilirliğine ilişkin kıymetli bir olgudur.

HDP ile gizemli bir ilişki stratejisi masanın en büyük handikaplarından biriydi. Ankara'dan haberi olan herkesin bildiği bir gerçeği ısrarla inkâr etmek, HDP tarafından yalanlanmasına rağmen bu stratejiye devam etmek masanın inandırıcılığını özellikle ortalama milliyetçi seçmen nazarında zorda bıraktı. Legal bir siyasi parti olarak HDP ile meşru görüşmelerin kamuoyuna açık biçimde gerçekleştirilmesi, HDP'nin meşru

taleplerinin sahiplenilmesi, karşı çıkılacak söylemlerine ise itiraz edilmesi daha sağlıklı ve güvenilir bir zemin tesis edilmesini sağlayacaktı. HDP ile gizli-açık görüşülürken HÜDAPAR ekseninde dile getirilen muhalefet dili ise inandırıcılıktan çok sıkışmışlığın, çaresizliğin göstergesi idi.

Bu süreçte muhalefet masasında yer alan partilerin açmazları ve kimi yanlış hesapların faturasının da Kemal Kılıçdaroğlu'na kesildiğini hatırlamalıyız. Akşener'in partisinin hesapçı yaklaşımına değinmiştik. Masada resmi olarak yer alan diğer partiler Akşener'in partisine göre daha samimi davransalar da Türkiye'de seçmen davranışlarını okuyamadıklarını söyleyebiliriz. En küçük partiden başlayacak olursak;

Demokrat Parti ve Başkanı Gültekin UYSAL'ın çekirdek ailesinden alabileceği kadar oyu varken CHP'nin bu partiye 3 vekillik ve kazanması halinde Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı verecek olması büyük bir hesap hatasıdır. Buna benzer bir hatanın Cumhur ittifakında DSP ortaklığı ile yapıldığı görülecektir. Demokrat parti listesinden milletvekili seçilen ve daha önce defalarca parti değiştirerek her parti değiştirdiğinde dili ve üslubunu değiştiren isimlerin Millet ittifakına nasıl bir katkı yaptığı, Demokrat Partinin kaç teşkilat mensubunun olduğu ve seçimlerde ne kadar çalıştığı ittifak bileşenleri tarafından mutlaka değerlendirilmelidir!

Saadet, DEVA ve Gelecek partilerinin ise talip oldukları seçmen oylarının hassasiyetlerini öngöremediği açıktır. Saadet partisinin pazarlıklarda anlaşılması halinde Cumhur ittifakına katılacağı, pazarlıkta anlaşamadığı için millet ittifakında yer aldığı açıktır. Bir önceki seçimde de aynı senaryonun gerçekleştiği siyaseti takip edenlerin bilgisi dahilindedir. Deva ve Gelecek partisi ise AK Parti seçmeninin AK Parti'ye yönelik eleştirileri ile Erdoğan'a yönelik eleştirilerini bir tutarak büyük bir yorumlama hatası yapmıştır. AK Parti'ye kırgın AK Parti seçmeni, AK Parti'ye oy vermeyerek partisini cezalandırabilir ancak; aynı seçmen partisine kırgın ve kızgın da olsa Erdoğan'a karşı aynı tavrı sergilemeyecektir! Deva ve Gelecek partisinde siyaset yapanların büyük çoğunluğunun AK Partiyle değil Erdoğan'la husumet sebebiyle ayrıldıkları düşünüldüğünde parti yöneticilerinin nerede yanlış oldukları daha kolay anlaşılabilir. Bununla birlikte Deva ve Gelecek partisinden AK Partiden almayı ümit ettiği oyların çok çok gerisinde kaldığı da gözardı edilmemelidir.

Saadet partisinden oy kaybı ise parti yöneticileri tarafından çok daha titiz biçimde değerlendirilmelidir. Millet ittifakına katılma kararıyla başlayan, eski milli görüşçülerin isyanı, MGV ve AGD gibi yanaşık gençlik örgütlerinin eski yöneticilerinin itirazları dikkate alınmamış, emir demiri keser denilerek büyük bir kumar oynanmıştır. Rahmetli Aliya'ya

çok yakışan bilgelik sıfatını sevenleri parti başkanlarına giydirmeye çalışsa da hayallerle gerçeklerin farklı olduğu seçim sonuçlarından anlaşılmaktadır. Millî Görüşün varisi olduğunu iddia eden Saadet Partisi, çoluk çocuk diyerek küçümsediği Merhum Necmettin Erbakan'ın oğlu Fatih Erbakan'ın taze partisi YRP'ye açıkça yenilmiştir. Seçimden aylar önce YRP'ye oy vermeyi aklının ucundan bile geçirmeyen çoğu seçmenin neden sandıkta Saadet Partisi yerine YRP'ye oy verdiği üzerine parti yönetimi düşünmelidir.

Millet ittifakını oluşturan partiler değerlendirilirken ittifaka katılmaması şaşkırtan bir başka partinin durumunu da görmek gerekir. Bağımsız Türkiye Partisi eski genel başkanı Haydar Baş'ın Kemal Kılıçdaroğlu ile yakın ilişkileri hepimizin malumudur. Haydar Baş'ın ölümünün ardından parti başkanlığına seçilen oğlu Hüseyin Baş da Kılıçdaroğlu ile yakın ilişkilere sahiptir. İttifak oluşumu sırasında Hüseyin Baş'ın Kılıçdaroğlu'yla görüştüğü devamında ittifaka katılacağı düşünülürken masada yer alan diğer partilerce bu katılımın engellendiği de bilinmektedir. Hüseyin Baş'ın Bağımsız Türkiye Partisi parti disiplini ve teşkilatlanma açısından Demokrat Partiden fersah fersah önde iken ittifak dışında bırakılması büyük bir siyasi hatadır. Hele hele ittifaka hiçbir katkısı olmadığı bilinen demokrat partiye başkan yardımcılığı ve üç vekil verildiği düşünüldüğünde hatanın büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır.

MİLLET İTTİFAKININ KAMPANYA STRATEJİSİ

Millet ittifakının seçim kampanyasının 14 Mayıs'a kadar olan kısmı ayrı, seçimin ikinci tura kalmasıyla şekillenen ikinci kısmı ayrı değerlendirilmelidir. 14 Mayıs'a kadar olan süreçte, son derece ve gereksiz biçimde naif bir dilin kullanıldığı (liderlerin dil ve üslupları açısından değil slogan ve görsel materyal açısından) Yine Baharlar Gelecek gibi ne dediği ne anlatmak istediği çok da anlaşılmayan sloganların öne çıkarıldığı görülmektedir. Bu slogan İstanbul seçimlerinde sıklıkla kullanılan 1789 kanlı Fransız devriminden çalınma 'Her Sey Güzel Olacak' sloganının devamıdır. İstanbul seçimlerinde iş görmüştür (sonuca bakarak görmüştür desek de aslında ne kadar işe yaradığı tartışılır. İstanbul seçimlerinin dokusu gereği en kötü sloganla bile seçimin kazanılacağı aşıkardı) ancak bu seçimde rakibin Binali Yıldırım olmadığı unutulmamalıdır.

Yine Baharlar Gelecek sloganının karşısında ise Türkiye Yüzyılı gibi son derece iddialı bir atıf bulunmaktadır. Erdoğan'ın 2010 yılına kadar kullandığı yol, köprü, sanayileşme gibi seçim sloganları, 2010'dan sonra çılgın projelere evrilmiş, 2023 yılı itibariyle ise Türkiye Yüzyılı gibi bir üst çıtaya çıkmıştır. Bu açıdan bakıldığında Cumhur İttifakının propaganda üstünlüğü çok açık biçimde görülmektedir.

Diğer yandan propagandanın ikinci temel unsuru olan ‘Ben Kemal Geliyorum’ sloganı da sorunludur. Rakibinin kendine taktığı ve çoğu zaman alay etmek için kullanılan ‘Bay Kemal’ tanımlamasını kabul etmek, rakibinin diline teslim olmak ve onun üstünlüğünü kabul etmek demektir. Toz pembe bir görüntü sergilemek için yapıldığı anlaşılan bu kampanya dilinin hâkim değil esir bir dil olduğu aşıkardır. Üstelik gençlerin sevecen Kemal amcası tablosunun geçmişte parlamentoda sergilenen sert üslupla çeliştiği de kısa sürede ortaya çıkacaktır. Millet ittifakını oluşturan siyasi partilerin birçok konuda benzemezliği ve seçim sürecinde birbirleriyle çelişen açıklamaları da eklendiğinde başarılı bir kampanya sürecinin yaşandığı söylenemez.

14 Mayıs akşamı seçimlerin ilk turunun kaybedildiğinin anlaşılması ile birlikte Kemal Kılıçdaroğlu ce CHP propaganda dilinin uğradığı değişim bir şok ve panik halinin ifadesidir. İlk turda daha düşük tonla dillendirilen sığınmacılara yönelik sert üslup ikinci turla birlikte saldırgan ve kontrolsüz bir üsluba bürünmüştür. Milliyetçi seçmenin oyunu alabilmek için insanlık değerlerine aykırı biçimde sergilenen bu dil ittifakın kazanmak için bütün tuşlara bastığını göstermektedir. ATA ittifakının desteğini alabilmek için yapılan bu hamlelerin bir pazarlığa dönüşmesi, tarafların kazan-kazan diyebileceğimiz bir paylaşımaya yönelmeleri seçim sürecinden bu yana güvenilirlik sorunu yaşayan ittifakın seçmen gözündeki yerini de netleştirmiştir.

Millet ittifakının en büyük handikaplarından biri de daha önceki seçimlerde olduğu gibi seçimlere yurtdışı müdahalelerle yanaşık düzen görülmesidir. Batılı devlet yetkililerinin, dergi ve sermaye sahiplerinin mevcut iktidar ve lideri aleyhindeki tavırlarına karşı Millet İttifakı ‘Durun bakalım bu bizim işimiz, siz ne karışıyorsunuz?’ diyememiş işin daha vahimi 12 Mayıs tarihinde yaptığı açıklamayla Amerika ve Batılı güçler adına diplomatik bir krize sebep olacak bir dil ve üslupla Rusya’ya posta koymuştur. ‘Ben batının adamıyım, arkamda Amerika ve Batı var’ demek olan bu açıklama siyaseti okuyamamanın, yerel ve uluslararası dengeleri bilmemenin en büyük facialarından biridir.

Bunca eksiği ve stratejik hatası varken Millet İttifakının yenilgisine ilişkin 300 milyar dolar efsanesi gibi kendi seçmenin bile inanmadığı projelerden söz etmeye gerek bile yok.

CUMHUR İTTİ FAKININ HANDİKAPLARI

15 Temmuz darbe girişiminden itibaren Erdoğan iktidarının daha otoriter bir yapıya büründüğü, kimi özgürlük alanları ve özellikle ekonomi yönetiminin hataları sebebiyle ülkenin bir uçuruma sürüklendiği, bu şekilde devam etmesi durumunda geriye dönülemez bir sürece girileceği yerli-yabancı birçok kalem erbabı tarafından dile getiriliyordu. 2023

seçimlerinde oy kullanacak 5 milyon yeni seçmen ve bu yeni seçmenlerin tercihleri sebebiyle Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanması imkânsız görülüyordu!

Dünyanın içinden geçtiğı pandemi sonrası derinleşen kriz, seçimlere birkaç ay kala gerçekleşen ve Türkiye'nin 11 ilini derinden sarsan deprem işleri daha kötü hale getirmişti. İktidarın yıpranmışlığı, devlet yönetiminde ortaya çıkan metal yorgunluğu, yanlış atamalar, yanlış kararlar neticede seçimin mağlubunu açıkça gösteriyordu.

Ama öyle olmadı! Önce aday kriziyle boğuşan muhalefet aylarca süren toplantılardan sonra kerhen bir isim üzerinde uzlaştı. Bütün bunlar olurken yılların yorgunluğuna, yıpranmışlığına rağmen doğru stratejilerle ve doğru bir kampanyayla Erdoğan Cumhurbaşkanlığını, partisi ise meclis çoğunluğunu elde etti. Bu başarıda doğru strateji ve kampanya yönetimi kadar Millet ittifakının zaaflarının kullanıldığı da gözden kaçmamalı.

CUMHUR İTTİFAKININ DOĞRU VE YANLIŞLARI

14 Mayıs seçimine kadar Cumhuriyet İttifakında bir panik havası seziliyordu. DSP'nin ittifaka katılması bu panik havasının neticelerinden biriydi. Millet İttifakında Demokrat Partinin temsil ettiği boş küme neyse, Cumhuriyet İttifakında da DSP boş kümeyi temsil ediyordu. Bu boş kümeye karşılık gelen partiler arasında AK Parti DSP'ye 1 vekil vererek zarardan karlı çıktı denilebilir.

DSP dışındaki partilerle yapılan ittifaklarda ise AK Parti'nin doğru hamleler yaptığını söyleyebiliriz. İttifakın büyük partisi MHP değerlendirme dışı bırakılırsa BBP'nin düşük oy oranına rağmen kemalist olmayan milliyetçi seçmenin tercihini Cumhuriyet ittifakı lehine kullanması açısından doğru bir tercih olduğu söylenebilir. BBP'nin daha önceki seçimde de tavrı dikkate alındığında ittifak dışı bırakılması doğru olmazdı.

AK Parti'nin en stratejik hamleleri ise HÜDAPAR ve YRP hamlesiydi. Neredeyse blok oy kullanan HDP seçmenine karşı, HDP'den çok da hazzetmeyen ve muteber bir aday bulması halinde oy verebilecek seçmenin tercihini bu katılımın etkilediğı söylenebilir. Bugüne kadar Kürt seçmenin tek adresi olduğunu söyleyen HDP'ye karşı doğru bir adımdı bu. HÜDAPAR'ın Cumhuriyet İttifakına katkısını sadece oy olarak görmek bizi yanıltabilir. Hüdapar-HDP kavgasını bilenler sayısal çoğunluğa rağmen HDP'nin Hüdapar'a dış geçiremediğini ve hatta çekindiğini bilirler. Bu katılımın Kürt coğrafyasında seçim ve sandık güvenliğini son derece yüksek bir seviyeye çıkardığını da görmeliyiz. Bölgenin nüfus yapısı ve seçmen kitlesi nedeniyle sandıklarda yaşanan baskıcı uygulamaların, toplu oy kullanma girişiminin bu seçimde Hüdapar desteğiyle minimuma indiğı söylenebilir. Milliyetçi

seçmenin Hüdapar-Hizbullah benzetmesi sebebiyle Cumhuriyet İttifakından uzak duracağı ve bu durumun ittifaka oy kaybettireceği düşüncesi de gerçekleşmiş görünmüyor. Kürt seçmenin hem Hüdapar hem de HDP üzerinden siyasette temsili kaybedilecek oylardan daha kıymetli olduğundan bu kayıplar göze alınabilir kayıplardır.

Yüzde 1 bile oyu olmayan YRP'nin Cumhuriyet İttifakına katılması ise AK Parti'nin siyaseti okuma aklının hala rakiplerinin önünde olduğunu gösteriyor. Oy kaybedeceğini öngören AK Parti, seçmenin Millet İttifakına kaymasını YRP ile engelleyerek ilaveten Saadet Partisinden kopacağını öngördüğü oyların da YRP'de birleşmesini tesis etti. YRP'nin aldığı 2,8 oranı partinin gerçek oy oranından çok bu dengelere ve siyaset okumalarına dayanıyor olmalı.

Seçimin ikinci tura kalmasıyla birlikte Cumhuriyet İttifakının özgüveninin arttığı bununla birlikte rakibinin geçirdiği dil ve söylem değişikliğine rağmen ilk turda sergilediği söylemlerden vazgeçmediği seçmen tarafından not edildi. İkinci turla birlikte kendisini destekleyecek ATA ittifakı bileşenleriyle pazarlığa oturmaması ve hatta en başta pazarlık kapısını kapatması da olumlu hamlelerdi.

Daha önemli olan ise Millet İttifakında öne çıkan ortaklar arasındaki uyumsuzluğun, Cumhuriyet İttifakında gizlenmesinin başarılmasıydı. Hüdapar'la asla yanyana gelmeyecek milliyetçi ortakların seçim neticelenene kadar birlik ve beraberlik içerisinde bir tablo sergilemesi daha derli toplu, daha tutarlı bir ittifak görüntüsü oluşturdu.

Milletvekilliğine aday olan bakanların bakanlık görevlerinden istifa etmemeleri, kamu kaynaklarının örtülü ya da açık biçimde seçim kampanyalarında kullanılması tatsız hatıralar olarak geride kalsa da seçmen nazarında çok itibar görmedi.

Cumhuriyet İttifakının seçim kampanyası boyunca öne çıkardığı savunma sanayi ve yerli üretim vurgusu seçimin belirleyici unsurlarından biriydi. Buna karşılık Millet İttifakının en büyük hatası, seçmenin bu hassasiyetini görmezden gelerek, elde edilen başarı ve kazanımları küçümsemesiydi.

Cumhuriyet İttifakının en büyük zaafı ise Millet İttifakına karşı özellikle ilk turda sergilediği 'Onlar yapamaz biz yaparız. Onlar 10 veriyorsa biz 20 vereceğiz' tadındaki seçmen goygoyculuğu idi. Seçim ekonomisi yönetirken, bir yandan da EYT gibi bir haksızlığı gidermediği gibi yeni haksızlıklara kapı açan uygulamalar yapılırken, memur ve emekli maaşlarına alt sınır getireceğini belirten düzenlemeler yeni dönemin en büyük riskleri olarak kapıda duruyor. Ne kadar yanlış olduğunu söylesek de seçmen ve seçim sonuçları yapılan yanlışları tevtil ediyor.

Sonuç olarak, Türkiye'nin yeni dönemi büyük fırsatlar ve zorluklarla doludur. Sivil inisiyatifin aktif bir şekilde çalışması, insancıl değerlerin güçlendirilmesi ve toplumun refahının artırılması yeni yönetimin önünde duran en büyük problemlerdir. Sivil toplum, hükümetin adımlarını, reformlarını takip ederek, hukuk ve insan haklarının tesisi için çaba harcamalıdır. Ancak; bu çaba arka bahçe görüntüsüyle kimi kamu kaynaklarından istifade edebilme dürtüsüyle birlikte yürütülemez! Özellikle İslami camia kendine çeki-düzen vermeli 'Gel bakalım Muharrem' dilinin başka bir versiyonuna rızayla bütün birikimini heba etmemelidir!